

انقلاب وجدان

درباره نقش سفر پاپ به لهستان
در سقوط کمونیسم

فرزاد نعمتی

خبرنگار گروه فرهنگ

نمی دانیم شنیده بودید یا نه، اما روز ۱۶ اکتبر در کشور لهستان روز پاپ ژان پل دوم نام گرفته است. شاید تصور کنید دلیل این امر تبار لهستانی این نخستین و تنها پاپ اسلاو تاریخ کلیسای کاتولیک است. البته شاید این امر هم در این نامگذاری بی تأثیر نبوده باشد، اما کمی جست و جوی بیشتر مرا متوجه واقعیتی کرد که تاکنون کمتر درباره آن خوانده بودم و آن اینکه سفرهای جناب پاپ به سرزمین مادری نقش مهمی در آزادسازی این کشور از حکومت کمونیستی داشته است. پاپ ژان پل دوم در سال ۱۹۷۸ به مقام پاپی رسید. او نخستین پاپ غیرایتالیایی بود که پس از ۵۰۰ سال به این مقام رسیده بود. کمتر از یک سال از شروع ریاست اش بر کلیسای کاتولیک اما عزم را جزم کرد که سری به لهستانی بزند که بعد از جنگ جهانی دوم غلتیده بود به دامان بلوک شرق و شوروی برای آن تعیین تکلیف می کرد. هم زمان البته در این کشور در همان سال ها صدای اعتراض ها کم کم بلند شده بود و شخصیتی همچون لخ والسا به عنوان رهبر معترضان مورد توجه بین المللی هم قرار می گرفت. در چنین وضعیتی سفر پاپ به لهستان اما چندان برای حکومت لهستان نیز مطلوب نبود زیرا هر چه باشد، حتی اگر در ایران، به ششوی و البته برای ترساندن مردم از پیوستن فرزندان شان به گروه های دست چپی می گفتند کمونیست یعنی «خدا نیست»، اما این واقعیت را نیز نباید فراموش کرد که حکومت های کمونیستی کم با باور به خدا و دین و مذهب مردم جدال نکردند. حال تصور کنید پس از ده ها حکمرانی کمونیست های خدا ناپاوار، وقتی پاپ پابه زادگاهش گذاشت، با موج جمعیتی معادل یک سوم مردم کشور مواجه شد که طی ۹ روزی که او در لهستان بود، دوست داشتند هر طور شده او را ببینند.

حکومت لهستان هم البته نگران چنین روزهایی بود. دولت کلیسای کاتولیک، به عنوان مذهب اکثر لهستانی ها را رقیبی جدی در جلب وفاداری شهروندان می دید و بدش نمی آمد سامانش را بر هم زند. در مقابل کلیسای کاتولیک در لهستان هم مقاومت شدیدی در برابر رژیم کمونیستی نشان داد. این بود که اگر چه حکومت نخست خود را بی میل به این سفر نشان داد اما بعدتر هم که با اکره پذیرفت پاپ به کشور سفر کند، شرایطی را برای سخنرانی های او لحاظ کرد. یکی از آنها این بود که نه علیه کمونیسم حرف بزند، نه علیه مذهب ستیزی کمونیست ها. البته هم پاپ زیرک تر از این حرف ها بود، هم مردم معترض. این بود که او در این سفر، آنطور که جیمز فلاک در کتاب «پاپ در لهستان» توصیف کرده است، با زیرکی بین امیدهای رو به افزایش مردم لهستان و ترس های خطرناک یک رژیم در حال مرگ مانور داد. پاپ در سخنرانی هایش که گاهی تعداد شنوندگانش به میلیون ها نفر می رسید، از کرامت و حقوق انسان ها سخن گفت و همین اشارات برای مردمی که سال ها زیر سرکوب حکومت بودند، کفایت می کرد که شجاعت تخیل و تفکر آزادی را لااقل در ذهن و ضمیر خود پرورش دهند. او حتی صریح تر از این اشارات، در یکی از سخنرانی هایش از لهستانی ها خواست تا سنت های ملی و مذهبی خود را حفظ کنند و برای آزادی مبارزه کنند.

در زمینه سفر پاپ به لهستان و تأثیر مهمی که بر جای گذاشت، مستندی نیز ساخته است به نام «آزادسازی یک قاره: ژان پل دوم و سقوط کمونیسم». در این مستند که دیوید تاگلبری آن را ساخته است، او نشان می دهد که سخنرانی و نفس حضور پاپ در تقویت جنبش همبستگی مردم لهستان مؤثر بود. او حتی روایتی دارد از نشست های پاپ با رهبران کمونیست لهستانی و تلاشش برای پایان حکومت نظامی. بدین ترتیب می توان این سفر را یکی از بزرگترین نمونه های پیروزی قدرت معنوی بر خشونت و ظلم قلمداد کرد؛ جایی که به زعم برخی از محققان این حوزه، ژان پل باعث «انقلاب وجدان» شد تا در نهایت فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و بلوک شرق بدون شلیک حتی یک گلوله رقم بخورد. یکی دیگر از مفسران درباره سفر زیارتی ژان پل دوم به لهستان گفته است که این سفر خارق العاده ترین سفر زیارتی در تاریخ اروپای معاصر بود. از ورشو تا ژنوو، جست و خوو و در نهایت کراکوف، پاپ روح خود را برای مردم اش به ارغان آورد؛ روحی که بسیاری معتقدند جهان را در پشت پرده آهنبین تغییر داد.

۱۶

۲۴ ساعت

24 HOURS

hammihanmedia@gmail.com

@Hammihanonline

- صاحب امتیاز و مدیر مسئول: غلامحسین کرباسچی
- مشاوران: عباس عیدی و احمد زیدآبادی
- سردبیر: محمدجواد روح • معاون سردبیر: مهرداد خدیر • دبیر آنلاین: شبنم رحمتی
- دبیران گروه ها: فرزانه طهرانی (اقتصاد) • آرمین منتظری (دیپلماسی و بین الملل)
- علی ورامینی (رسانه و فرهنگ) • سمیه متقی (سیاست) • الناز محمدی (جامعه) • آرش خاموشی (عکس)
- مدیر اداری و آگهی ها: شاهرخ حیدری
- مدیر هنری: مهدی قربانی تبار
- هادی حیدری (طرح و کاریکاتور) • حروفچینی و ویراستاری: شهرام هادی

• تلفن روابط عمومی: ۸۸۷۴۹۳۰۰ • تحریریه: ۸۸۷۳۰۲۹۱ • آگهی ها: ۸۸۷۳۵۲۰۷ • نشانی: خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوازدهم، پلاک ۱۸

• لیتوگرافی و چاپ: هم میهن • تلفن چاپخانه: ۰۲۱۴۶۸۲۱۱۱۴ • توزیع: نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۲۱-۶۱۹۳۳۰۰۰

بازگشت زیزو

بررسی آینده مربیگری زین الدین زیدان که قصد دارد بعد از ۵ سال خانه نشینی بار دیگر به تیتریک رسانه ها تبدیل شود

سپهر خرمی

گزارشگر ورزشی هم میهن

سه قهرمانی پیاپی با رئال مادرید می توانست حضور هر مربی ای را تا یک دهه روی نیمکت باشگاه قدرتمند اسپانیایی تثبیت کند اما زیدان به جای ماندن، تصمیم گرفت در بهترین زمان ممکن رئال مادرید را ترک کند تا به موقع خداحافظی کردن» را به بسیاری از مربیان هم نسل خود آموزش داده باشد. او با ترک به موقع تیم اش نه تنها در اوج کنار رفت، بلکه باعث شد تا همیشه آلترناتیو بسیار محکمی برای هر مربی در فوتبال روز دنیا لقب گرفته باشد. زیدان بعد از ۲۰۲۱ با وجود پیشنهادهای بسیار از بایرن منیخ، چلسی، یوونتوس و حتی تیم ملی فرانسه، در هیچ تیمی مربیگری نکرده و سعی کرده بیشتر اوقات خود را در کنار خانواده سپری کند. جدیدترین مصاحبه زیدان اما باعث شد تا تقریباً تمام مردم فرانسه خوشحال شوند؛ چرا که او وعده بازگشت به کشورش را داده است. زیدان قصد دارد با مربیگری برای تیم ملی فرانسه به فوتبال بازگردد و چه خبری بهتر از این؟ در این گزارش قصد داریم جدیدترین مصاحبه زیدان و البته حواشایی که بابت این گفت و گو ایجاد شد را مورد بررسی قرار دهیم.

استراحت ۵ ساله

در روز ششم خردادماه ۱۴۰۰، زین الدین زیدان، با وجود اینکه هنوز یک سال از قراردادش با رئال مادرید باقی مانده بود، این تیم را ترک کرد. او از کمبود حمایت مدیران باشگاه خسته و ناراحت شد و به دومین دوره مربیگری خود در این باشگاه پایان داد. این دوره هر چند به اندازه دوره اول موفقیت آمیز جلوه نکرد، با این وجود باز هم عناوین متعددی در پی داشت. از آن زمان تاکنون، زیدان روی نیمکت مربیگری هیچ تیمی ننشسته. زیدان در مدت فعالیت خود به عنوان مربی رئال مادرید، از سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۸، سپس ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۱، موفق به کسب ۱۱ جام شد، از جمله این جام ها می توان به دو قهرمانی لالیگا، دو سوپر جام اسپانیا، سه لیگ قهرمانان اروپا، دو سوپر جام اروپا و دو جام جهانی باشگاه ها اشاره کرد. سه قهرمانی متوالی او در لیگ قهرمانان اروپا نه تنها در تاریخ باشگاه رئال مادرید، بلکه در تاریخ فوتبال ثبت شده است. اما زیدان در سه سال گذشته با وجود پیشنهادهای متعدد از تیم هایی همچون منچستر یونایتد، یوونتوس، پاری سن ژرمن و بایرن منیخ، همواره پاسخ منفی داده است. زیدان هم، مانند سایر مربیان یک دهه اخیر با فلورین پرز، مدیر عامل باشگاه رئال مادرید، به چالش خورد اما در نهایت سعی کرد احترام و دوستی ای که میان این دو وجود داشت را ترمیم و حفظ کند. با این حال او همیشه رئال مادرید را اولویت مربیگری خود در تیم های باشگاهی دانسته؛ چون معتقد است باشگاهی بزرگ تر از رئال مادرید نیست که او بخواهد آن را تجربه و مربیگری کند.

پنهنده ای که محبوب فرانسوی ها شد

زیدان زندگی پرفراز و نشیبی دارد و از همان دوران کودکی، سختی هایی را تجربه کرده که کمتر کسی می تواند باور کند فردی با چنین روحیاتی، توانسته از این بحران میهنی خارج شود. زین الدین زیدان، اسطوره فوتبال فرانسه و سرمربی سابق رئال مادرید، در گفت و گویی در فستیوال ورزش ترنتو ایتالیا از گذشته، مسیر مربیگری و آرزوهای آینده اش گفت. گفت و گویی که بار دیگر نشان داد، زیزو همچنان همان نگاه آرام و متفکری به فوتبال دارد؛ چه در زمین، چه کنار خط. زیدان صحبت هایش را با مرور دوران کودکی آغاز کرد: «مثل همه بچه ها، فوتبال را در خیابان یاد گرفتم. ۴۵ سال پیش در مارس، همیشه با توپ طرفدار مارس بودم. پدر و مادرم الجزایری بودند و برای کار به فرانسه آمدند. زندگی، سخت گذشت اما احترام

و رفتار فرزندانم را دوست دارم و برای من این مهم تر از هر موقعیتی است.» زیزو در ادامه به تفاوت نسل ها اشاره کرد: «احساس می کنم فوتبال امروز چیزی از گذشته اش را از دست داده. وقتی بازی ها را می بینم، دلم برای فوتبال هجومی تنگ می شود. آن دوران، حس و شور بیشتری داشت.»

یوونتوس همچنان وسوسه کننده است

زیدان قبل از اینکه به رئال مادرید برود، روزهای درخشانی را با یوونتوس تجربه کرد. هر چند او با یوه به عنوان بازیکن نتوانست قهرمانی در لیگ قهرمانان اروپا را تجربه کند اما قهرمانی در «سری آ»، آن هم در دورانی که ستارگان کم نظیری از دنیا در ایتالیا توپ می زدند، برای هواداران یوه همچنان دلپذیر است. زیدان در این گفت و گوی خواندنی با لیخند از روزهای حضورش در یوونتوس یاد کرد: «سال های فوق العاده ای بودند. از فرانسه به تورین آدم و تازه فهمیدم فوتبال یعنی چه. در یوه فقط یک چیز وجود داشت: باید همیشه می دیدم، چه در خانه چه بیرون. هنوز هم خاطره آقای آنیلی در ذهنم زنده است، وقتی خوب بازی می کردم، ساعت شش صبح به من زنگ می زد تا تبریک بگوید! واقعاً عاشق فوتبال بود.»

او درباره هم تیمی سابق اش هم گفت: «دل پیرو، یکی از بهترین بازیکنان ایتالیا بود. چهار یا پنج سال کنار او بازی کردم. تیم فوق العاده ای داشتیم اما او تفاوت را رقم می زد.» زیدان درباره ناکامی های یوه در فینال های لیگ قهرمانان هم گفت: «دو بار به فینال رسیدیم و هر دو را باختیم. نمی دانم چرا، اما قهرمانی در اروپا همیشه پیچیده است. فقط کیفیت بازیکنان کافی نیست. باشگاه باید تمام ساختار و ذهنیت اش را تنظیم کند. خودم تصمیم گرفتم فوتبال را کنار بگذارم. دیگر از سفرها و هتل ها خسته شده بودم. در ۲۰ سالگی جاذب است اما بعد از ۳۰ سالگی، دیگر سخت می شود. می توانستم دوباره سال دیگر بازی کنم، اما نخواستم.»

لیبی مسیر مربیگری را آموزش داد

زیدان در این گفت و گو فاش می کند که اصلاً برنامه و هدف مشخصی برای مربیگری نداشته و حتی بعد از خداحافظی از فوتبال بسیار سردرگم زندگی اش را ادامه می داده، تا اینکه در نهایت تصمیم به بازگشت به دنیای فوتبال می گیرد اما در نقش مربی: «در ابتدا اصلاً نمی خواستم مربی شوم. سه سال پس از خداحافظی سردرگم بودم، اما بالاخره وارد دوره مربیگری شدم. بین همه مربیان، بیشترین یادگیری را از لیبی گرفتم. او به من ایمان داشت؛ حتی وقتی تازه به ایتالیا آمده بودم. آنچلوتی هم برام خیلی مهم جلوه کرد. ابتدا مربی ام بود و بعدها دوستم شد. او گوش می دهد و این بزرگترین ویژگی یک سرمربی است.»

فرانسه جلوتر از یوونتوس

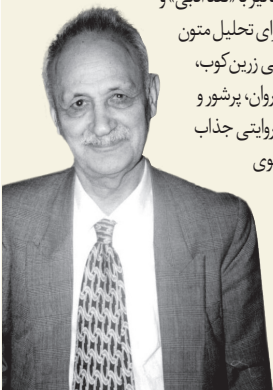
بسیاری بر این باور هستند که وقتی زیدان تمام افتخارات را با رئال مادرید کسب کرده، بنابراین بازگشت به این تیم منطقی نیست. در نتیجه او باید از بین یوونتوس و تیم ملی فرانسه، یک تیم را انتخاب کند. تیم های بسیاری مثل بایرن منیخ، چلسی و حتی لیورپول بودند که طی چهار سال اخیر بارها به زیدان پیشنهادهای وسوسه انگیز مربیگری دادند. حتی النصر و کریس رونالدو، سه بار با زیدان تماس گرفتند تا او را به عربستان بیاورند اما ظاهر پول نقش آخر را برای انگیزه زیدان در زندگی امروز دارد. برای او آرامش و توانایی کار کردن در یک باشگاه و تیم ملی در اولویت است. او بیش از چهار سال بدون تیم بوده تا در نهایت در این گفت و گو فاش کند که دوست دارد سال آینده در چه تیمی مربیگری کند. زیزو در پایان، درباره آینده گفت: «مطمئنم دوباره به مربیگری برمی گردم. یوونتوس؟ نمی دانم چرا تا حالا اتفاق نیفتاده، اما همیشه در قلبم است. هدفم؟ بله. دوست دارم روزی سرمربی تیم ملی فرانسه شوم. خواهیم دید.» گفتنی است دیدیه دشان قراردادش در پایان جام جهانی ۲۰۲۶ آمریکا به پایان می رسد و احتمال بسیار زیاد دوران حضور ۱۴ ساله ای او به اتمام می رسد و زیدان جانشین او خواهد شد.

چهره

خودش یک نهاد فرهنگی بود

عبدالحسین زرین کوب که امروز بیست و ششمین سالروز درگذشت اوست، بی چون و چرایکی از ستون های سترگ فرهنگ ایران است؛ مورخ، نویسنده، منتقد ادبی، اسلام شناس و استاد ممتاز دانشگاه که خودش یک نهاد فرهنگی بود. زرین کوب از همان جوانی با ترکیب بی بدیل آموخته های فقه و تفسیر، و دانش آکادمیک بنیانی چندوجهی برای مطالعات خود پی ریخت؛ با روشمندی ای که نظیر، نویسنده ای که به جای روایتگری صرف، تاریخ نگری عمیق را انتخاب کرد. با آثاری چون «دو قرن سکوت»، «کارنامه اسلام»، «ایامداد اسلام» و «تاریخ ایران بعد از اسلام»، شجاعت و تاریخ نگاری انتقادی را به کمال رساند. در وادی عرفان و مولوی پژوهی، با آثاری چون «پله پله تا ملاقات خدا» و «سرّ نی»، عمیق ترین مباحث مثنوی و تصوف را به بیانی دلکش عرضه کرد، و در ساحت نقد نیز با «نقد ادبی» و

«از کوچه زندان» استانداردهای نوینی برای تحلیل متون کلاسیک بنیان نهاد. اما از نفوذ فرهنگی زرین کوب، در سبک نگارش او نهفته است؛ نثری روان، پرشور و حماسی که پیچیده ترین مباحث را به روایتی جذاب تبدیل کرد و خودش را به عنوان «قصه گوئی تاریخ» جاودانه کرد. زرین کوب نه فقط دانش پژوهید، که شرافت علمی، دقت مستندسازی و تعهد به حقیقت جویی را برای نسل های پیاپی محققان ایرانی تعیین کرد.

کتابخانه

بازاندیشی معنای تمدن سازی

اگر می خواهید به صورت ریشه ای و نه با اطلاعات ویکی پدیایی بدانید که تمدن بشری از کجا آغاز شد، چرا انسان ها یکجانشین شدند و چرا شکار و گردآوری را ترک کردند، کتاب «آسیاب های تمدن» از نشر نورا بخوانید. کتابی که جیمز سی. اسکات انسان شناس و فرهاد اکبرزاده به فارسی آمریکایی نوشته و فرهاد اکبرزاده به فارسی ترجمه کرده است. این کتاب نگاهی تازه و رادیکال به خاستگاه تمدن و دولت های اولیه است. او در این کتاب روایتی آشنا از گذار به کشاورزی و یکجانشینی را با تکیه بر شواهد تاریخی و باستان شناسی به چالش می کشد. اسکات نشان می دهد که نخستین دولت های کشاورزی، نه از دل پیشرفت، بلکه از انباشت، انقیاد و کنترل به وجود آمدند. نویسنده در این کتاب تحلیلی می پرسد چرا انسان برای امنیت و نظم سیاسی، آزادی سیال کوچ نشینی را فدای کار اجباری، بیماری و نابرابری کرد. «آسیاب های تمدن» با قیمت ۴۲۰ هزار تومان روی پیشخوان کتابفروشی ها قرار گرفته است.

نام کتاب:

آسیاب های تمدن

نویسنده:

جیمز سی. اسکات

ترجمه:

فرهاد اکبرزاده

انتشارات:

نشر نو

تاریخ

روز جهانی بیهوشی

روز جهانی بیهوشی برابر با ۱۶ اکتبر ۱۸۴۶، روزی است که اولین استفاده موفقیت آمیز از اتر برای بیهوشی به ثبت رسید. این اتفاق از مهمترین رویدادهای تاریخ پزشکی بود که در بیمارستان عمومی ماساچوست وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه هاروارد به وقوع پیوست. ویلیام مورتون از اثر برای بیهوشی در جراحی خارج کردن توده گردن از کلیبرت ابوت توسط جان وارن، رئیس انجمن جراحان آمریکا استفاده کرد. این کشف باعث شد تا بیماران بتوانند از مزایای جراحی بدون درد استفاده ببرند. در حال حاضر این روز به عنوان روز جهانی بیهوشی در سراسر جهان ثبت شده است. نخستین عمل جراحی مدرن در ایران حدود ۱۷۰ سال پیش توسط فردی اتریشی به نام یاکوب ادوارد پولاک انجام شد و فوکتی مسئولیت بیهوشی را به عهده داشت. در این جراحی، برای نخستین بار در ایران از اتر برای بیهوشی بیمار استفاده شد. در سال ۱۳۳۰ پروفیسور عدل که در کشور فرانسه تخصص جراحی عمومی خود را گرفته بود، فردی به نام Boue را با خود به ایران آورد تا به بیهوش کردن بیماران بپردازد. این شخص در بیمارستان سینا یا ماسک امیردین، بیماراران را بیهوش می کرد.